

ביצה ו. (תחילת העמוד) עד ז. (שורה 16)

ביאורים

"שתיק רב": הראשונים (בסוכה ז) נחלקו האם שתיקת רב מורה על כך שחזר בו מדבריו, או על כך שלא חש כלל לדברי המקשה. הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות, יונת אלם, פרק ק): בכל מקום שנאמר שרב שתק היה לו מה להשיב ע"פ הסוד ולא רצה לגלות, וביאר החוות יאיר (קנ"ב) שמה שהש"ס דן בסוגייתנו מדוע רב שתק, אין בכך לדחות את דברי הרמ"ע, אלא יש לומר שהש"ס דן מדוע שתק כיוון שגם בנגלה היה לו להשיב.

מר זוטרא: ההיתר קיים רק כשהמת שהה כבר ויש חשש שיסריח.

רב אשי: ההיתר קיים תמיד. (יו"ט שני לגבי מת נחשב כיום חול)

אבל אם זה עלול לגרום לגויים לכפות עלינו מלאכה ביו"ט - אסור.

קבורת מתים ביו"ט ובר"ה:

ביום הראשון: יקברוהו גויים.

ביום השני: יקברוהו אף ישראל.

לכן מותר לעשות עבור המת אפילו דברים שאינם הכרחיים.

ראש השנה שחל ביום חמישי ושישי:

אם מתירים ביצה (כמו נהרדעי): מותר לשים ולהתנות, אם אוסרים ביצה (כמו רב ושמואל): אסור לשים ולהתנות,

יו"ט שחל ביום חמישי ושישי

רבא:

ניתן להניח עירוב תבשילין ביום חמישי ולהתנות. (אם היום קודש - אין צורך בעירוב תבשילין, ואם מחר קודש - הרי זה עירוב)

אך עגל שנולד ביו"ט ודאי מותר

הוא אינו מוקצה, כי:

כשהיה בתוך מעי אמו הוא היה מיועד לאכילת אדם (אם אימו היתה נשחטת).

גם אם אמו היתה טריפה הוא מותר, כי:
כשהיה בתוך מעי אמו הוא היה מיועד לכלבים (ודעת האדם על אוכל כלבים - גם לצורכי האדם).

אפרוח שנולד ביו"ט

רב: אסור באכילה. (כי הוא מוקצה)

שמואל/ר' יוחנן: מותר באכילה. (כשם שהלידה מתירה את שחיטתו, כך היא מתירה אותו מאיסור מוקצה)

ישנה ברייתא המסייעת לכל שיטה.

ברייתא

אפרוח שנולד ועיניו עדיין סגורות

ת"ק:

מותר לאוכלו

ר' אליעזר ב"י:

אסור לאוכלו

(נלמד מ"לכל שרץ השורץ על הארץ")

רב: ביצה עם יציאתה נגמרה.

ביאור דעת רב:

לאיזה עניין נגמרה הביצה כאשר היא נולדה (=יצאה) מהתרנגולת?

דחייה:
בברייתא נאמר שאף ביצה גמורה הנמצאת במעי התרנגולת מותר לאוכלה בחלב.

אפשרות 1:
רק אז אינה נחשבת לבשר ומותר לאוכלה עם חלב.

דחייה:
בברייתא נאמר (ואף ב"ה מודים) שאף אם שחט תרנגולת ביו"ט ומצא בה ביצה - מותר לאוכלה ביו"ט.

אפשרות 2:
רק אם נולדה מערב יו"ט מותר לאוכלה ביו"ט.

נפקא-מינה למקח וממכר.

אפשרות 3:
רק אם נולדה היא מסוגלת להיות אפרוח.

שתי ההצעות הללו הפוכות זו מזו

אפשרות 4:
אפילו אם יצאה רובה מערב יו"ט וחזרה למעי התרנגולת, מותר לאוכלה ביו"ט. (כשיטת ר' יוחנן)

אפשרות 5:
רק אם יצאה כולה מערב יו"ט וחזרה למעי התרנגולת, מותר לאוכלה ביו"ט. (בניגוד לשיטת ר' יוחנן)